

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

Istenben való öröm.

Alapige: Zsolt. XLIII. 3-4.

„Bocsásd ki a Te világosságodat és a Te igazságodat, hogy azok vezéreljenek engemet és bévigyenek engemet a Te szentségednek hegyére és a Te hajlékidba.

Hogy béménjek az Istennek oltárához, az én világosságomnak és örömemnek erős Istenéhez és dicsérjelek Téged örömmel, oh Isten, én Istenem.“

Nagyérdemű gyülekezet! Istennek hívei! Kedves Magyar Testvéreim!

A földi vándorút egyes szakaszait az egyes ember életében az évtizedek jelzik. Ezeken, mint határmegyéken megállva, visszatekintünk a már megfutott pályára s hálát mondunk az égi Atyának, a mi kegyelmes, édes Istenünknek, hogy minket mindezideig megsegített. Velünk volt az öröm napjaiban és megszentelte annak szívet-lelket vidámitó óráit és perceit és velünk volt a megpróbáltatás nehéz korszakában, hogy kiemeljen minket a csüggedés és a reménytelenség posványából, amely már-már elnyeléssel fenyegetett. Bizonyára, a kedvező és kedvezőtlen körülmények között is Ő irányította a mi munkánkat, hogy életünknek alapvető törekvése ne a puszta kenyérkereset legyen, hanem azoknak az eszményi céloknak a szolgálata, amelyek az embert, mint Isten gyermekét, valóban a Teremtés koronájává tehetik, s a mennyei világosság jegyében az igazság bajnokává avathatják akár egy kisdud körben, akár pedig az egész nemzet messze kiható életében és történetében . . .

A földi vándorút egyes szakaszait a népek és nemzetek életében az évszázadok jelzik. Ezeken, mint határmegyéken megállva, a történetbűvár igyekszik beleélni magát a letűnt korok szellemvilágába s megállapítja azokat a maradandó értékeket, melyeket az egymás után következő nemzedékek a lélek talajából kitermeltek. Volt idő, amikor a nyers erő uralkodott s osztogatta szélteben-hosszában a maga parancsait, feltétlen engedelmességet követelve mindenkitől a hon határai között. Volt idő, amikor az alkotmányos élet alaptörvényei egy böles király fenkölt gondolkozása mellett lerakattak s jótékony hatásukat mind a mai napig éreztetik a krisztusi kereszténység eszményi oltalma alatt. Volt idő, és éppen az idén 700 éve annak, hogy a mongol-tatár dúlás szent Hazánk földjét bús temetőkertté változtatta s csak egy második honalapítás csodálatos munkája mentette meg a magyart ebben a Hazában a végső pusztulástól. . . És volt idő — bizonyára mindannyian emlékezünk még arra — hogy az összes nemzeti kincsek majdnem veszendőbe mentek egy Istent, hazát és emberiességet megtagadó lelketlen terror hatása alatt . . .

Hála legyen a mindnyájunk sorsa felett híven örökdő isteni Gondviselésnek, az elvete-mültség már magában hordta a pusztulás csiráit. A jobb lelkek imája meghallgattatott: „az Isten kibocsátá az Ő világosságát és az Ő igazságát, hogy azok vezéreljenek minket“ úgy az egyes ember, mint a Haza és a Nemzet életében!

Ezért áldoz és ünnepel ma hálatelt szívvel ez a Gyülekezet s velünk együtt áldoznak és ünnepelnek összes Híveink a székely falvakban, összes magyar testvéreink a Kárpátok gerincein belül, talán még azok is, akik csak szívüknek titkos kamrájában áldozhatnak e nap emlékének. Áldozunk és ünnepelünk, mert a hosszas megpróbáltatás után végre szép nap virradt reánk, első nagy királyunk megdicsőült emlékére az egész országnak s a velünk együtt élő testvéreinknek is nemzeti ünnepe, amelyet a Magyar Országgyűlés mindkét háza, Székesfehérvárra kiszállva, ezelőtt három évvel, 1938. augusztus 18-án, a nagy Király halálának 900-ik évfordulóján iktatott a Magyar Törvénykönyvbe.

Hálásan említem itt, hogy ezen a főlemelő aktuson én is részt vehettem, sőt annak javaslatba hozatalát már a márciusi Nemzeti Ünnepek és Kossuth Lajos érdemeinek korábbi törvénybe iktatása alkalmával is megsürgettem, hivatkozván arra, hogy tordai diákkori nyoszolyám felett ott díszelgett a Kossuth Lajos képe mellett Szent István képe is. Ott szívtam magamba az egyházas buzgóság mellett a törhetetlen magyar hazafiság szellemét. S ez a szellem munkálta bennem eleitől fogva a megértést felekezeti viszonylatban az összes egyházakkal, politikai és társadalmi tekintetben az áldott Magyar Haza összes alkotó elemeivel.

És ez nem is lehet másképp. Nem, kivált ma, amikor összes földi és mennyei értékeink kockára vannak vetve, amikor világrészek sorsa fordul meg a harci fegyverek mérkőzésén.

Ma nemesak vitéz honvédeink küzdenek az orosz steppék végtelen sivatagán: az egész ország népe csatarendbe van állítva s itt is annak a fegyelemnek és kitartásnak kell uralkodnia a hivatalokban és békés családi otthonokban, a gazdasági, a társadalmi, a kulturális és szociális élet minden terén, amely amott a végleges győzelem biztos záloga.

Harcolni fegyver nélkül, dolgozni immelámmal — lélek nélkül — nem lehet. Első nagy királyunk megmutatta, hogy miképpen kell harcolni és miképpen kell dolgozni.

A harci kalandokhoz szokott magyar népet a keresztség jegyében odaállítja a békés barázdába, hogy a rögök közül varázsolják elő a kincsnel drágább magyar kenyeret. Lelki vezérekről is gondoskodik, akik szépszerével betörjék a pogány magyart a Krisztus igájába. A tíz község által épített közös templom, a jámbor hit ápolása mellett, meggyökerezett a hívők szívében a lelki közösség magasztos gondolatát. Gyepűink védelme és biztonsága szintén egyesítette a honfoglalók közvetlen utódait abban a szent elhatározásban, hogy a Vérszerződés kötelmeit az utolsó tételig megtartsák. A rovás-írás nem mehet feledésbe ma sem: latin Abécé betűivel éppen úgy kötelez, mint annakidején a lélek, amely sugallta azt. A honszerző ősök pogány szertartását keresztény

szellemmel kell kitölteni, hogy a magyar név híre és becsülete tisztán álljon az egész világ előtt.

Jó példával maga a fejedelem, mint apostoli király jár elől, amikor érdemeiért elnyeri Rómából, a Kereszténység fejétől, a ma is meglévő, ősi fényben tündöklő szent Koronát.

Ennek a koronának a sorsa is, a századok folyamán, éppen olyan változatos, mint a nemzeté; de ragyogásából a bujdosás kietlen korszakában sem veszít semmit. Ma is, a maga symbolikus jelentőségével, egybetartja e honnak határai között a teljes és tökéletes Hungáriát és annak népeit, akik között a Gondviselő Isten a Magyarok vezető szerepet szánt. Kormányzó Urunktól le a legegyszerűbb polgárig szerte a Hazában mindenki élvezi ennek a szent köteléknek áldásait s mint „membrum sacrae Coronae“, úgy közeledik hozzá ezekben az ünnepi órákban, hazánk fővárosában, mint egy nemzeti oltárhoz, ahonnan a mult dicsősége és a jelen heroikus küzdelme mellett biztat és megnyugtat mindnyájunkat egy szebb és jobb jövő ígérete.

Polgári jólétünknek és szabadságunknak, hitbeli világosságunknak és történelmi igazságunknak szent kezességet nyújtó palladiuma a szent Korona, első nagy királyunk koronája, amelynek fénye egykor kiáradott túl a Kárpátokon három tenger ködbevesző partjaira.

A Király, mint főpap, joggal kérheti vala tehát az ő erős Istenét, hogy bocsássa ki az Ő világosságát és az Ő igazságát, hogy azok vezéreljék őt, hogy „áttekintve roppant helyzetét“, azok vigyék be őt az Urnak szent hegyére, az erős Istennek hajlékába. Ez is azt bizonyítja, hogy I. István nem elégedett meg a hatalom külső tekintélyének gyakorlásával: ő maga is hívő lélek volt, s mint ilyen, elmélyedett az isteni örök igazság keresésében; mind bennebb és bennebb kívánczolt, közvetlen az Istennek oltárához, az ő vigasságának és örömeinek erős Istenéhez, hogy dicsérje őt buzgó szívének és alázatos lelkének teljes ahitával. . . Intelmei fiához ilyen szellemben maradtak az utókorra; feltárva a soknyelvű nemzetnek erőteljes voltát, amit később, a reformáció századában, a többi felekezet egymást megbeesülő nemes versenye is igazolhat, a tordai Országgyűlés aegise alatt.

Kedves Atyámfiak! Amit eddig mai országos, nemzeti ünnepünkön az első nagy Királyról az uralkodás szempontjából fejtegettem, azt a szolgálat rendjén — amikor magasabb megbízatásom óta ma először hirdetem itt az ígét — magamra nézve is kötelezőnek ismerem el.

Kijelentem, hogy püspöki működésemben honpolgár és honpolgár, hívő és hívő között — amint multam is igazolja — nem fogok különbséget tenni. Rendre-rendre minden templomban elrebegek a zsoltáriró fohászat: „Uram, bocsásd ki a Te világosságodat és a Te igazságodat“, hogy a közös krisztusi evangélium alapján állva, a Keresztény Szabadság jegyében élvezhessük a mindnyájun-

kat boldogító vallásos hitnek áldásait s egyesült erővel munkálhassuk a közjólétet, amelytől egyetemes Anyaszentegyházunknak és édes magyar Hazánkunk felvirágozása függ.

Az unitárius egyház — Dávid Ferencel és János Zsigmonddal az élén — abban a híres-neves történelmi században is erre törekedett: oltáttalan vággyal szomjúhozta az erős Istennek világosságát és igazságát, s bátran hirdette a szeretet apostolának lélekbemarkoló, fenséges igéjét: „A mi Istenünk világosság és Őbenne semmi sötétség nincsen!” Ettől az erkölcsi magatartástól, ettől a békés-boldog célkitűzéstől azóta is, soha egy percre, el nem térhetett; mert akkor önmagát tagadta volna meg, elsorvasztva és megbénítva életerejét.

Világosság és igazság nélkül nincs unitarizmus. Testvériség és szabadság nélkül nincsen nemzeti evangélium. Nekünk együttesen kell vágyakoznunk és felsorakoznunk az Urnak szent hegyére, az ő hajlékaiba: amaz erkölcsi magaslatra, mely Istennek oltára, kinek-kinek a saját szívében. Ide kell járulnunk valamennyiünknek ha azt akarjuk, hogy az idvesség romolhatatlan javaiban részesülve, méltóképpen dicsőíthessük az örökkévaló Istent, közös mennyei édes Atyánkat, lelki örömünknek és mennyei vigasságunknak erős Istenét.

Magyar vagy? Légy büszke reá és hozd meg az áldozatot magyarságodért a békés műhelyben és a haremezőn egyaránt.

Keresztény vagy? Légy hálás érte a nagy Királynak, hogy az ő nyomdokain haladva, a népek tengerében el nem merültünk, mint annyi más, aki csak a saját erejében bizakodott. Légy hálás, mert Ő ma is országot és egyházat épít az egymást megértő szívekben és lelkekben!

Unitárius vagy? Légy alázatos hitvallója az örökkévaló krisztusi igazságoknak, amelyek után évszázadok során nem hiába éheztek és nem hiába szomjúhoztál, mert ha vágyad benső és mélységes lelki szükség volt, érezned kellett, hogy a mi egyszerű hitünk kielégített és sohasem jutott ellentétbe a saját lelkiismeretteddel. Hitbeli meggyőződésed legyen továbbra is szilárd, megingathatatlan, hogy a jelenvaló idők nehéz próbáit hőiesen kiállva, egyik nemzedék a másiknak adja át — Szent István palástjának áldott védelme alatt — esorbíthatlan örökségünket: a hithűséget és a hazafiságot . . . Amen.

*

Ezt a beszédet a kolozsvári templomban mondta el Józán Miklós püspök, s ez volt Kolozsváron első szószéki beszéde, melyet egyházfői minőségében mondott el. Az ünnepélyes alkalomból az ősi unitárius templom szószékét virágokkal övezték körül. Megjelent az istentiszteleten Vásárhelyi János református püspök, a megye küldöttségileg képviseltette magát dálnoki Gaál Elemér alispán vezetésével. Kolozsvár városának képvisel

seletében Segesváry Viktor tanácsnok és dr. Szent-Iványi Árpád árvaszéki ülnök jelentek meg. A rendőrfőkapitányságot Tóth rendőrkapitány képviselte, küldöttséggel képviseltették magukat a kolozsvári katonai hatóságok is. Résztvettek a történelmi jelentőségű istentiszteleten az unitárius egyház egyházi és világi vezetői.

Délelőtt tíz órakor már zsúfolásig megtelt a templom. Felhangzott az orgonaszó, melynek első akkordjai mellett Józán Miklós püspök nagy papi kísérettel bevonult a templomba. A püspök jobboldalán dr. Varga Béla nyugalmazott püspök, baloldalán pedig Ürmössy Károly kolozsvári tiszteletbeli esperes haladt. A templom bejáratánál Pálffy László kolozsvári egyházközségi főgondnok üdvözölte az egyházfőt.

A gyülekezeti ének után Józán Miklós püspök felment a szószékre és imájában áldást kért a kormányzóra, a hadseregre, a kormányzatra, az ezeréves határra, az egyházi és világi intézményekre azon a napon, amikor Erdély földjén először ünnepeljük meg szabadon István király névünnepét.

A püspök imája után dr. Nagyné Ürmössy Magda egyházi énekeket adott elő.

Mély áhítattal hallgatta meg a templomi gyülekezet Józán Miklós egyházi beszédét, mely után megható szavakkal mondott záróimát, majd az ünnepi istentisztelet a Himnusz eléneklésével befejeződött.

A negyven éves budapesti Dávid Ferenc Egylet jubileumi díszülése

1931 szeptember 1-én, vasárnap, Budapesten, a Koháry-utcai templomban alakult meg a Dávid Ferenc Egylet. Az egylet megalapítását három lelkes unitárius vezető ember indítványozta: Perczelné Kozma Flóra, Ürmössy Miklós és Józán Miklós, akik közül a negyvenéves jubileumi fordulót csak Józán Miklós érte meg. Az alakuló közgyűlésen jelen volt az angol unitáriusság képviselője is, Miss L. Tagart személyében.

A negyvenesztendő múlt eredményeit, lankadatlan egyháztársadalmi megnyilatkozásait báró Daniel Gábor dr. elnök méltatja majd az ünnepi díszülésen, melyen főtisztelendő Józán Miklós unitárius püspök, az egylet díszelnöke fog elnökölni.

Az ünnepi díszülésre meghívták a kolozsvári központi Dávid Ferenc Egyletet, melynek kiküldött képviselője üdvözlő beszédet fog mondani.

Az ünnepi díszülést az Unitárius Misszió Ház templomában, 1941. október hó 3-án, pénteken délután 6 órakor tartják. A részletes műsort az egylet vezetősége a napokban küldi szét. (F. J.)

Izent Magyarokút...

Ugy történt a dolog, gyerekek, hogy augusztus második felében kijöttem Magyarokútra. Nem először, hiszen tudjátok: jártunk itt máskor is, de mindig többedmagunkkal, úgy-e? Konferenciás Táborral, gyermek-nyaralókkal, másokkal, de mindig többedmagunkkal. Így, magányosan, kettesben, most találkoztam először Magyarokúttal. Mondhatom nektek, különös találkozás volt. Olyanforma, mint amikor a katonáéknál megismert hadnagy úrral egyszerre szembetalálkozunk a körúton — civilben. Ő is civilben! Hiszen jó, jó, — így is ügyes ember a hadnagy úr, kemény, jóvágású férfiú, jól öltözött, sőt elegáns, minden, amit csak akartok, de — civilben. Nemcsak az egyenruha hiányzik róla, nemcsak a derékszíj, a kard, a ragyogó aranycsillag és a hetykén félrekapott tisztisapka, — hiányzik róla a katonaság, s amit ez a fogalom jelent: az együttműködő férfiakarat hazafias és hősi színe.

Hát, gyerekek, ilyenformán éreztem magamat most, hogy Magyarokútat így „civilben” láttam viszont. Magyarokút szép így is. Levegője egyszerre megdagasztja a keblet, hatalmas lomberdeje meseország hangulatába ringatja az embert, amint a meg-meglendülő szél ritmusára titokzatos rengésű táncba kezd. Messziről hívogat a székelkapu s amint belépünk rajta, Bundás kutya s a két cica szalad elénk. Minden olyan, mint egy hónappal ezelőtt, amikor még együtt voltunk kint. Emlékeztek? Hanem azért az a „minden olyan” mégsem egészen olyan, gyerekek. Valami azért hiányzik innen. Mint arról a hadnagy úrról, akivel a körúton találkoztunk — civilben. Magyarokút is ilyen civilben járó hadnagy úr most, gyerekek. Hiányzik róla, hiányzik belőle . . . bizony ti hiányoztok, gyerekek.

Mert az ember belép a székelkapun s akármilyen vidám farkesóváltással és furcsa bakugrásokkal köszöntson is Bundás és a két cica, azért úgy várná az ember, hogy az út két oldalán felállott soraitokból felzendüljön a megszokott: „Is-ten hoz-ta!” Azután tovább megyünk, s az árva, csupasz zászlórúd előtt megállva, töprengeni kezdünk, felhúzzuk-e így a zászlót nélkületek, gyerekek?

A kert tiszta, Berta bácsi olyan rendben tartja, hogy sok szoba megirigyelhetné az állapotát, — és senki sem lép a före! A hálók ajtajai zárva s csak amikor pokrócért megyek, látom: milyen rend van itt is. A padló olyan tiszta, hogy ennél aztán még Gyuri sem tudná tisztábbra seperni, pedig hát ő csak tudott, úgy-e gyerekek? . . . (különösen, ha „Polip” barátunk nógatta közben!)

A hármasszoba üvegajtaján át is fénylik a makulátlanul fehér padló. Kint az ajtó előtt azonban furcsa nyomokra bukkan az ember. Madárnyomokra, mondjuk meg tisztán. Felnézek, s akkor jut eszembe az eresz alatt fészkelő fecskecsalád. Hanem, hogy megnőtték a kicsik, gyerekek!

A két szülő alig-alig nagyobb már, mint a fiatalok. Már együtt tartanak repülő-gyakorlatot. Ott cikáznak a telep felett, merészen, vidám esiviteléssel, pompás íveléssel. De úgy látszik, itt is úgy van az, mint az embereknél: amíg ennyi meg ennyi órát a levegőben nem töltött a tanuló, addig nem engedik önállóan repülni. Ugy látszik, az ifjú fecskéknek még nincs ki a megkívánt „repülőóra” számuk, mert szüleik ott cikáznak velük s hangos szavukból látom, most is tanítgatják őket.

Egyszerre hazatérnek, szülők és fiatalok együtt, egyik a másik után, merész íveléssel a párányi fészekbe. Mind az öten. S beleférnek. Sőt: megférnek. Egymással, tudniillik. Olyan békeségben helyezkednek el, hogy azt filmre lehetne venni, filmre kellene venni s a — mondjuk — I-es szoba lakói előtt sokszor, de sokszor levetíteni. (De úgy, hogy a II-es szoba is lássa!) S gyerekek, akármiilyen szorosán vannak is öten a kis fészekben, a tisztaságra nagyon ügyelnek ám! Madárnyomokat láthattok a fészek alatt, de csak ott. Bent a fészekben nem. Soha!

A négyesbe is benézek. Könnyen, hiszen üveg az ajtaja. Szemben az ablak már ismét ép. Remélem éppen olyan ép most már az Éva karja is, hiszen együtt sebesült meg mind a kettő. Az ablak alatt hatalmas barna szekrény-láda. Vadozatú! Jó mély. Öblös. Mennyi minden beleférhet! Ugy hallom, Mária néniék csináltatták, a Leányegylet. Milyen jó lesz a jövő nyáron, nem kell a ruháitokat szerteszét aggatni fel: ágyak szélére, mestergerendára, mennyezetbe vert szegre. Hogy így kevesebb romantika lesz a szobában? Kevesebb búvóhely? Kevesebb ok a nézeteltérésre? Ne higgyétek, gyerekek. Ahogy én titeket ismerlek, találtok ti a régiék helyett új alkalmakat. Ha nem menne, forduljatok bizalommal valamelyik „Korelá”-hoz, majd kisegítenek tanácsal.

Amint azonban visszafordulok a IV-es ajtajától, tekintetem a két szoborra esik. Mintha valami idegen, eddig nem látott kifejezést látnék a kőarcokon! Vagy csak az okozná, hogy most megy le a nap és őszes árnyékok bujkálnak elő a fák közül? Lehet. A változást azonban kétségtelenül látom. Dávid Ferenc mintha jobban felhúzná kis-sé a szemöldökét, Szentábrahám Mihály pedig a szokottnál is határozottabban lógatja lefelé a bajsza két szárát. S akármi legyenek, a szájuk is megmozdul, már hallom is a hangjukat, azt kérdezik:

— *Hol vannak a gyerekek?!*

Megborzongok kissé, hiszen mégsem mindennapi dolog az, hogy valaki kőszobrokat halljon beszélni, — aztán meg a mindig hideg alkonyat most különösen zord, esontot borzongató hideggel szakad rám mindenfelől. A köpüspökök, úgy látszik, csak a hideg eredményének tartják ezt a borzongást, mert Dávid Ferenc szoborajka így beszél hozzám:

— *Fázol, fiam? Pedig csak most jöttél. S nem-*

sokára elméssz haza. Látod, mi itt állunk egész éven át. Minden este. Ősszel is. Télen is! Mindig!! Miért állunk itt? Azért, hogy amikor csak kijönnek a gyermekek, itt találjanak. Egész évben, anynyi hónapon át ér minket eső, hó, szél, tűző nap váltakozva. Mi mégis szívesen vállaljuk mind a 12 hónapot azért a kettőért, amikor itt vannak a gyermekek. Mert amint itt játszanak a talapzatom körül, egyik-másik csak felnéz rám, s eszébe jutok. Eszébe jutok, hogy én vagyok az a valaki, akiről hittan órán tanult, de akit a szürke, egyforma betűkből nem tudott egészen elképzelni. S most meglát. Így, kőalakban. Amint idefaragtak. Nem a vonásaimat látja meg, de nem is ez a fontos. Amúgy sem maradt utánam kép, jól tudom, s csak a festők, szobrászok képzelete ad nekem arcot. Különböző arcokat, mert mindenik saját elképzelése szerint „örökít meg”, kénye-kedve szerint. De ezt már megszoktam. Ugyanígy bántak velem a történészek, az írók. Nem akadt még kettő, aki egyformán ábrázolt volna. Pedig nekik könnyebb volt a dolguk, írásaimból sok megmaradt. Mindegy. Megszoktam. Nem bánt. Sőt: örvendek, hogy így van. Mert belőlem nem is az a fontos, ami arcvonás, küldisz, történelmi részlet. Bennem csupán csak egy a fontos, az hogy voltam. Hogy éltem, küzdöttem az igazságért és meghaltam az igazságért — Isten lábainál. Ezt a tényt nem tudja elhallgatni a történetíró, nem tudja megmásítani a művész. Ez megmarad!

— Azért örvendek, hogy talapzatomnál játszó gyermekek néha-néha észrevesznek s nem az arcomat veszik észre. Hanem magamat. Azt, hogy vagyok. Vagyok, mert voltam. Nem mint hittanlecke, nem mint történelmi adat, hanem mint élő ember. Aki épp úgy éltem valamikor, mint ahogy ők élnek ma, éppúgy voltak vágyaim, napsugaras napjaim, szép reménységeim, mint nekik. De én mindezt feláldoztam az igazságért. S mert az igazságért áldoztam fel, tulajdonképpen érettük áldoztam fel. Mert az igazságért harcolni mindig annyit jelent, mint a boldogabb jövőd, a tökéletesebb élet útjait egyengetni — utódaink előtt.

Amikor ezeket az utolsó szavakat mondta, hirtelen tűző fénynyaláb villant meg a homloka körül, olyanná lett a kőpüspök feje, mint ahogy a szenteket szokták ábrázolni: dicsfényvel a homlokuk körül. Talán a lemenő nap búcsúzó sugara kukkantott ki hirtelen a felhők mögül, talán a szemem káprázott csupán? Nem tudom, de a dicsfényt Dávid Ferenc feje körül láttam, annyi bizonyos.

Amint azonban Dávid Ferenc elhallgatott, egyszerre a másik szobor felé fordult a figyelmem. Szentábrahám a maga súlyos nyugodtságával hallgatott, mind mostanáig. Nagy ember volt Szentábrahám Mihály s nagyságát semmi sem bizonyítja jobban, mint hogy fel tudta ismereni a nála is nagyobbat. Amikor Dávid Ferenc beszélt, Szentábrahám hallgat. Csak akkor szólal meg, amikor Dávid elhallgatott. Ott azután fel-

veszi a fonalat és bonyolítja tovább. Most is megszólalt s csendes, de értéküktől súlyos szavakkal kezdett beszélni:

— Erdememen felül megbecsült engem az utókor. Azt tanítják rólam, hogy én voltam az unitáriusok szeme, szíve és szája. Hát jó, én e megtiszteltetés ellen nem tiltakozom. Nem tiltakozom, mert arra gondolok: hátha valakinek eszébe jut ennek a dicséretnek a következménye is. Hogy tudniillik, ha én, egy ember, lehettem az unitáriusoknak egyszerre szeme is, szíve is, szája is, — akkor talán a mai nemzedékhez is illik, hogy, ha mind a három nem is, legalább egy a három közül lenni próbáljon az unitáriusok számára. Világosan fejeztem ki magamat? Isten más és más tehetséget adott minden embernek, de elvárja, hogy mindenki a maga tehetségének megfelelően munkálja az Ő országának eljövételét, a mi esetünkben: az unitárius egyház javát. Van, aki a szemével használhat egyházának: olvasni, írni, rajzolni, festeni tud. Tegye hát, de úgy, hogy annak egyháza is hasznát lássa. A másik a szívével állhat vallása ügye mellé: lelkesedhetik és lelkesíthet, álmodozhat és cselekedhet, szeretetet kereshet és szeretetet adhat, ha a szív benne a lényeg. S akadhat olyan is, akinek a száját, a beszédét áldotta meg a Mindenható: beszéljen hát az ilyen, hirdesse az ő vallását szószékről és társaságban, barátok közt és ismeretlen körben, alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt, mert így rendelte ezt a mi Urunk, a Jézus Krisztus. Ki-ki a maga tehetsége szerint. Ezért állok itt esőben, hóban, napon. Nem dísznek, nem szélfogónak, nem szegeletkőnek, hanem példának állítottak ide. Nos, hát ez az én példám: ha én, egy ember, lehettem mind a három, — ti, mai unitáriusok, ti is lehettek legalább egy a három közül.

Hát így valahogy beszéltek a szobrok, gyerekek. S amint szavaikon elgondolkoztam, hirtelen nagyon elszégyeltem magamat. Mert eszembe jutott, hogy szolgálaton kívüli hadnagy úrnak neveztem Magyarokut, amikor így magányosan találkoztam vele. Pedig igazán nem az. Magyarokút mindig szolgálatban van. A két szobor, a kőpüspökök sohasem mennek szabadságra. Állandóan vannak. S már meglevésük is szolgálat. Végig az úton, kirándulók ezrei vonulnak végig. Mindenkinek feltűnik a telep, feltűnnek a szobrok. Megkérdezik: kié ez a telep, kiket ábrázolnak ezek a szobrok? Aztán elolvassák a felírást, megjegyzik a szoboralakokat, — tanultak valamit rólunk. S Magyarokút ennél is többet tesz. Mindig szolgálatban van s várja az unitárius vendégeket. Felnőtteket is, de főleg a fiatalságot, a gyermekeket. Titeket. Vár, hogy eszetekbe juttassa: nagy ősök utódai, nagy eszmék örökösei vagytok, becsüljétek meg az ősöket, el ne herdáljátok az örökséget!

Hát ezt izeni Magyarokút, gyerekek. Remélem, emlékezni fogtok az üzenetre. Legalább is jövő

nyárig, amikor majd ti magatok mondhatjátok el a két köpüspök előtt — a választ.

Szent-Iványi Sándor.

Itt üzenem meg azt is, gyerekek, hogy a pályázat eredményét csak a jövő számban tudjuk közreadni. Némelyik olyan későn küldötte be pályázatát s a késést olyan jól „kimagyarázta“, hogy a bírálattal még nem készülhettünk el. Figyeljétek tehát a jövő hónapi számot!

Székelyföldi párciálisok. II.

A háromszéki egyházkör közgyűlése

A bécsi döntés következtében az erdélyi városi unitárius gyülekezetek lélekszámban és erőben meggyarapodtak. A hazatért délerdélyi rész egyik fontos végvári gócpontja Sepsiszentgyörgy, lelkésze dr. Kovács Lajos. Ennek a gyülekezetnek imaházában tartotta évi rendes közgyűlését a háromszéki egyházkör augusztus 6-án.

Az elnöki megnyitó.

Gál Mózes sepsiszentkirályi lelkész, közügyigazgató imája után dr. Szent-Iványi Gábor, az egyházkör felügyelő gondnoka tartotta meg gondolatokban gazdag, egész egyházi életünk megnyilatkozásait áttekintő, s a jövő távlatait feltáró elnöki megnyitóját. Határozott hangon szögezi le, hogy az egyházkör a bécsi döntéssel megvont határon túlmaradt elnöktársát, Kovács Lajos brasói lelkész, egyházköri esperest, ma is esperesének tekinti. A felekezeti iskolák szerepét és mai jelentőségét emeli ki még beszéde során, melyek a múltban nehéz körülmények között magyar feladatot teljesítettek, s melyekre ma az unitárius feladatok teljesítése vár: az új, öntudatos unitárius nemzedék nevelése terén. Javaslatára az egyházkör táviratilag üdvözli Józán Miklós püspököt és dr. Gelei József főgondnokot, Isten áldását kérve munkájukra.

Rostás Dénes sepsikálnoki lelkész, espereshelyettes évi beszámolójában rámutat arra, hogy az egyházkör gyülekezetei közül Brassó és Bukarest túlmaradtak a határon. A hazatért gyülekezetek lélekszáma: 6179. Az év folyamán 163 áttérővel szemben csak 6 lélek veszteség mutatkozott a kitérők között. A hívek áldozatkészsége szépen megnyilatkozott: 8636.50 pengőt adakoztak az egyes gyülekezetekben.

A közgyűlés örömmel veszi tudomásul dr. Ferenczy Géza tb. főgondnok tavaly tett 10.000 lejes egyházköri célkitűzéseket előmozdító alapítványának főhatósági megerősítését.

Az erdélyi felekezeti oktatás nemzeti és egyházi jelentősége.

A szokásos évi jelentések során az előadók és felszólalók részletesebben a felekezeti iskolák fenntartásának nehéz kérdésével foglalkoztak. Az egyházkör területén Bölön, Nagyajta, Arkos, Kö-

kös, Sepsiköröspatak egyházközségekben működtek felekezeti iskolák a román megszállás alatt, egy kivételével mindenütt több tanerővel. Az elnöklő felügyelő főgondnok teljes határozottsággal foglal állást a felekezeti iskolák további fenntartása mellett. A felmerült nehézségek csak átmeneti jelentőségűek, s azok miatt nem szabad elcsüggednünk. A tapasztalt sérelmeket az egyházkör átiratban közli a vármegye közigazgatási bizottságával, kérve azok orvoslását. Az anyagi kérdések rendezésére felhívja egyházi főhatóságunk figyelmét. Benedek Gábor kökösí, Végh Benjámín arkosi és Taar Géza nagyajtai lelkészek kemény szavakkal méltatják a felekezeti iskola eddig végzett munkájának értékeit, s rámutatnak arra, hogy az eddigi magyar munka mellett, ma mint az unitárius hithűség és öntudat nevelői örállomásai fogják hivatásukat teljesíteni.

Javaslatok, választások.

Az E. K. Tanács által véleményezésre letett javaslatok közül a közgyűlés módosítással elfogadja dr. Tóth György egyházi tanácsosnak a tiszteletbeli állásokra vonatkozó indítványát, elveti azonban a három főgondnoki állás és a budapesti püspöki megbízott szervezésére vonatkozókat. Lőrinczi László lelkész vallástanítási tanterv átdolgozására vonatkozó javaslatát némi módosítással elfogadásra ajánlja.

A választások során betöltötték a megüresedett bizottsági és bírósági tagságokat és az egyházkör jogtanácsosának dr. Kovács Sándor sepsiszentgyörgyi ügyvédet választották meg.

Barabás Béla szentivánlaborfalvi lelkész javaslatára a közgyűlés kéri, hogy a főhatóság eszközölje ki a lelkészek kongrua utalását visszamenőlegesen 1941. január 1-től.

Istentisztelet.

A közgyűléssel kapcsolatban tartott istentiszteleten Taar Géza nagyajtai lelkész tartott nagyvonalú, kidolgozásában és előadásában egyaránt átlagon felülemelkedő egyházi beszédet, mely szívet-lelket gyönyörködtetett.

A közgyűlés megemlékezett Lőfi Ödön bölöni lelkész 40 éves és Taar Géza nagyajtai lelkész 30 éves szolgálati évfordulójáról.

A köri Unitárius Nőszövetség szépszámú résztvevő jelenlétében, Taar Gézáné elnöklete alatt ugyanazon a napon tartotta évi rendes gyűlését.

A háromszéki végeken élő unitáriusság egyesztendei seregszemléje kitartó, igazi unitárius munkáról tett tanubizonyságot.

Ferencz József.

Az énekeskönyv kiadása. E. K. Tanács elhatározta, hogy az énekeskönyvet újból kiadja, de csak oly számban, ami két esztendő alatt elfogy. Ez alatt az idő alatt a szükséges javításokat, átalakításokat megteszi s úgy fogja kiadni.

Nemes tett, mely a magyar jövőt munkálja.

Vajna Gábor ny. őrnagy, országgyűlési képviselő elhatározta, hogy három tőzsgyökeres székelly fiúnak Budapesten való tanulását elősegíti azáltal, hogy a *Turul* által alapított Bólyai-kollégiumban (Budapest, IV., Királyi Pál-utca 12.) a lakás, fűtés, világítás és reggeli költségeit fedezi, havonta 20 pengőt fizet, hogy ebből a menzán ebédjét fedezhesse, megfizeti lakóhelyétől Budapestig és év végén Budapestre vissza való utazásához szükséges 1 darab III. osztályú gyorsvonati jegyet.

Elhatározta, hogy a fiatalembereknek gondját fogja viselni Budapesten s reméli, hogy esetleg más jószívű emberek támogatásával még más segítségben is tudja őket részesíteni.

A Bólyai-kollégium közvetlenül a központi egyetem mellett fekszik s kimondottan magyar parasztyermékek otthona. A kollégiumban köteles ingyenes nyelvoktatás folyik. Kötelező egy modern és egy nemzetiségi nyelvnek a tanulása.

Az áldozatot hozó Vajna Gábor képviselő afia a három ifjú közül egyet a kolozsvári unitárius kollégiumból Budapestre menendők közül kíván segíteni. A tanulók kijelölését az illető intézet igazgatóságára bízta.

Ez az egyszerű hír sokkal többet mond, mint-hogy arról sokat kellene beszélni. A nemes áldozatkészség önmagában hordja értékét. Mégis azonban lehetetlen, hogy meg ne érezzük és kifejezésre ne juttassuk azt az igazi magyar hazaszeretettől sugárzó nagy felelősségérzetet, amely legjobb-jaink szívét áthatja. Az ilyen tett a magyar jövőt munkálja s ezáltal az unitárius életet is előmozdítja, hivatása teljesítésére elősegíti.

Hirek.

Istentiszteletek voltak szeptember 5-én az összes unitárius templomokban azon alkalomból, hogy honvédeink egy éve átlépték Erdély felé a trianoni határt. Koháry-utcai templomunkban a Budapesten tartózkodó *Józan Miklós* püspök mondott meghatóan szép imádságot, áldást kérve a nemzet jövődjére és annak minden munkálójára. — Erdélyi gyülekezeink ugyancsak ünnepi istentisztelet keretében adtak hálát a Mindenható-nak azokon a napokon is, melyeken ezelőtt egy évvel falujukba érkeztek honvédeink. Szeptember 11-én Kolozsváron, a város felszabadulásának egy éves fordulóján zsúfolt templomban adtak hálát a felszabadulást adó Istennek, amikor is *Józan Miklós* püspök mondotta az ünnepi imát. Boldog imádkozási alkalom volt ez, magyarok hálás istenkeresése.

Őszi hálaadó istentiszteletek a dunántúli körlelkészségben. Az őszi hálaadó istentiszteleteket körlelkész augusztus 24-én kezdte meg *Böhönyén*. Ezt követőleg augusztus 31-én *Balatonfőkajáron* a balatonfőkajári és eszajági híveknek tartott úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet. *Balatonfőkajáron* kettős ünnepély volt, u. i. *Koczi Lajos* gondnok fiát konfirmálták. Az egyes helységekben az őszi hálaadó istentiszteleteket az alábbi sorrendben tartják: szeptember 21-én *Polgárdin*, szeptember 28-án *Pécsen*, október 5-én *Szombathelyen*, október 12-én *Kaposváron*, október 19-én *Sopronban* és 26-án *Nagykanizsán*.

Dr. Tóth György kuriai bíró atyánkfiának nyugalombavonulása alkalmával Kormányzó Urunk a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta. A magunk részéről is meleg szeretettel gratulálunk az igazságügyi közszolgálat terén több, mint négy és fél évtizeden át teljesített értékes és buzgó szolgálata elismerő jutalmazásakor.

Dr. Szabó István m. kir. postafelügyelő, a budapesti 7. számú postahivatal főnöke, keblitanácsos atyánkfiát postafőfelügyelővé nevezték ki. Szabó István atyánkfia eddig is szép előmenetelt tett pályáján s jelenlegi kinevezetése beszédes bizonyítéka annak, hogy munkásságát értékelik, fiatal kora ellenére is. Egyházunknak mindig buzgó munkása volt s hasonló tevékenységére ezután is számítunk, hiszen az értékes és mindenkor kész-séges atyafiakra különösen szükségünk van.

Szent-Királyi Kálmán egyházi tanácsos, vármegyei főjegyzőt Udvarhely vármegye alispánjává nevezték ki. Munkássága és egyénisége közszeretettnek örvend az egész vármegyében. Magas kitüntetése alkalmából szeretettel üdvözljük.

Darkó Béla füzesgyarmati lelkész és neje Gyulai Janka házasságát Isten egy kis fiúgyermekkel áldotta meg, aki a keresztségben a Zoltán nevet kapja. Harmadik gyermekük megszületése alkalmából jókívánságainkat tolmácsoljuk.

Dr. Csiki Gábor lelkész, az Erekyés Országzászló Nagybizottság társelnöke szeptember 14-én szülőfaluja, Székelykeresztúr, szeptember 21-én pedig Maroshévíz Urmánczy Nándor emlékezetére állított országzászlóit avatja fel.

A magyarkúti nyaralótábor részére az alábbi szíves adományok folytak be: Névtelenül adakozó 200 P. Bauer Imréné 5 P. özv. Jáky Nándorné 2 P. Természetben adakoztak: Kolb Antalné, Lawner Károlyné, Vidor Ruppert Miksáné, Fonó Ernőné, Bokor Dezsőné, Nagy Istvánné, Bauer Imréné, özv. Kiss Jenőné, Barabás Istvánné, Gimes Miklósné, Barabás Irma, Havas József, Gyarmathy Mózes, Braun Leó, dr. Bródy László, Steiner Miklósné, Gábor Antalné, Kelemen Sándorné, Szinte Gáborné, Bokor Dezső, Simándy Zsigmond, özv. Rádlly Jánosné. Isten áldása legyen az adakozók életén. (Folyt. köv.)

Orbók Ferenc ny. kolozsvári egyetemi questor 80 éves korában Debrecenben elhunyt. Emlékezetét kegyelettel őrizzük.

Szám: 368/941.

M E G H I V Ó.

A budapesti unitárius egyházközség Kebli Tanácsa 1941. szeptember 18-án (csütörtökön) d. u. 6 órakor a tanácsteremben

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1941. évi szeptember 2.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész, elnök.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Ima-bibliaolvasás.
3. Jegyzőkönyv hitelesítők.
4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek.
5. Lelkész-elnök mint megválasztott püspök lemondó levele.
6. Lelkeszi díjlevél megállapítása.
7. Választók névjegyzékének összeállítására bizottság kiküldése.
8. Jelentés az 1941—42. iskolai év megnyitásáról: hittani csoportok.
9. Jelentés a gyermeknyaraltatásról.
10. Nevelésügyi bizottság jelentése.
11. Gazdasági bizottság jelentése.
12. Templom belső renoválásának ügye.
13. Időközben érkező ügyek.
14. Indítványok (írásban előre).

NB. Nevelésügyi bizottság IX. 15. (hétfő) d. u. 6 óra.

Gazdasági bizottság IX. 17. (szerda) d. u. 6 óra.

Tekintettel az ügy fontosságára, kérjük kedves Atyánkfiait, szíveskedjenek pontosan megjelenni.

Rádió közvetíti október 5-én, 11 órakor istentiszteletünket. Predikál Józan Miklós püspök. Október 31-én a reformáció ünnepe alkalmával tartandó istentiszteletünket szintén közvetíti a rádió.

Koháry-utcai templomunkban szeptember 15-től kezdődően 9 és 11 órakor lesznek istentiszteletek.

Istentiszteleti sorrend okt. hónapban:

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	R. 5	d. e. 9	Józan Miklós
" "	12, 19	" "	Szent-Iványi S.
" "	26	" "	Szent-Iványi S.
" "	5, 12	" "	Barabás István
" "	19, 26	" "	Barabás István
" "	R. 31	d.e. 11	
IX, Hőgyes Endre-u. 3. (Misszióház)	5, 19	d.e. 10	dr. Csiki Gábor
" "	12, 31	" "	Ferencz József
" "	26	" "	Nagy Sámuel
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	5, 19	d.u. 4	dr. Csiki Gábor
Pestszentlőrinc	5, 12	d.e. 11	Pethő István
Unitárius templom . . .	19, 26	" "	Pethő István
" "	31	" "	Pethő István
C) Vidék:			
Debrecen Unit. templom	5	d.e. 10	Ferencz József
Kecskemét evang. templ.	12	d.e. 11	dr. Csiki Gábor
Füzesgyarmat unit. "	19	d.e. 10	Ferencz József
Dunapataj. Unit. templ.	5, 12	de. 10 dn. 1	Kereki Gábor
" "	19, 26	" "	Kereki Gábor

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: Szent-Iványi Sándor
Felelős kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Utánaküldés kizárva!

Uj cim: